

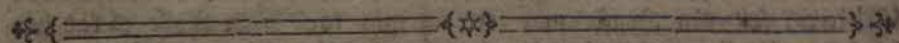
1772
Arfs och Testaments-Ewist; 00649

Emellan

Lärstkrämaren Carl Sæbom,

Och

Kryddkrämaren Anders Gladhem.

Utdrag af Stockholms Stads Justitiæ-Collegii och Förmyndare-
Kammarens Protocoll, hållit den 27:de Februarii År 1770.

Ster lemnat företråde, upwiste, å Lärstkrämarens Nils Sæboms
Enkas, dygdesamma Hustru Catharina Elisabeth Orbins
wågnar, Lärstkrämaren Nils Beve, et med Stadens Sigill, förseglat
convolut, och sådan påskrift: År 1767 den 18:de Maji, blef inneluck-
ta Testamentum Reciprocum, emellan Lärstkrämaren Nils Sæbom
och des Hustru dygdesamma Catharina Elisabeth Orbin uti Stadens
Protocoll inteknadt, til den kraft och wärkan Lag förmår: hwilket be-
tygar. Stockholms Rådhus. År och dag, som för Kwiswit står.

På Råttens wågnar

Petter Leijel.

Stadsens Secreterare,

På Beves anhållan, öpnades berörde Convolut, då deri samt
et annat med 3 Sigill förseglat Convolut, och dylit påskrift: Testa-
mentum Reciprocum emellan Lärstkrämaren Nils Sæbom och hans
Hustru Catharina Elisabeth Orbin.

Endr åter detta Convolut öpnades, låg deri et författat inbördes
Testamente, som uplästes, och ord, ifrån ord, så lydande war: Emedan lif-
wer och döden står i Herrens hand, och ingen ting är wisare för oss
menniskor än döden; Ty hafwa wi Nils Sæbom och Catharina Elisa-
beth Orbin så wäl i betraktande häraf, som oss, i anledning af Sweri-
ges allmänna Lag, och förklaringen deröfwer, igenom Kongl. Maj:ts al-
ternådigste Förordning af den 19:de Augusti 1762, sunnit oss, i anse-
nde til vår inbördes ägta kärlek och hufwa sammanlesnad, föranlätne, at
följande Testamentum Reciprocum oss emellan uprätta, nemligen:

21

22

1772

B.N.

2

Ut dereft jag Nils Sæbom, för min kära Hustru Catharina Elisabeth Orbin skulle ifrån detta jordiska genom döden blifwa skild, förunnar och Testamenterar jag henne all wår gemensamt ärfda, förwårfsda och wid min dödstimma besintlige sasta och lösa egendom, af hwad namn den wara må, och det utan mine närmare eller fjernare Arfwingars minsta klander och åtal; lika som jag Catharina Elisabeth Orbin, i fall den Högste mig före än min kära Man skulle täckas hädankalla, Testamenterar min efterlefwande kära Man och Waka, all den ärfda och förwårfsda samt sasta och lösa egendom, som i Boet wid min dödstimma bestimmes, utan at någon af mine Arfwingar, på något sätt, äger detta Testamente klandra eller uphäfwa.

Til yttermera wijso hafwa wi detta inbördes Testamente, uti tillallade gode Måns och Wittnens närwars uprättat och underskriswit, som skedde i Stockholm den 16:de Maji 1767.

Nils Sæbom.
(L. S.)

Catharina Elisabeth Orbin.
(L. S.)

Ut förestående Testamente, uti wår närwars, af Lärfskråmaren Herr Nils Sæbom, och des Hustru Catharina Elisabeth Orbin, blifwit egenhändig underskriswit och uprättat, betyga wi, såsom tillallade wittnen. Stockholm ut supra.

Nils Olin.
Commisist wid St. Olof.
(L. S.)

Hind. Hindrichsön.
Lärfskråmare.
(L. S.)

Nils L. Kyllenius.
Cancellist.

Och Resolverades:

Det åligger Hustru Orbin, til folje af Ärfda Wakkens 18:de Cap. 1 §. utaf förberörde Testamentariske Disposition lemna Mannens Arfwingar behörig del, til deras underrättelse. Ar och dag, som förr skriswit står.

På Collegii och Förmyndare-Kammarens wågnar
Thomas Perman.

Utdrag af Stockholms Stads Justitiæ-Collegii och Förmyndare-Kammarens Protocoll, hållit den 1:sta Martii År 1770.

Sedan Lärfskråmaren Nils Sæboms Enka, dydesamma Hustru Catharina Elisabeth Orbin, genom Lärfskråmaren Nils Beve
ans

anbållit, det Comministern Magister Nils Olin och Lärstkrämaren Hindrich Hindrichsön, hwilka bewittnat Mannens och hennes den 16:de Maji 1767 författade, och nästledne Tisdag härstädes ord ifrån ord i Protocollet intagne inbördes Testamente, måtte för dödsfall och andre händelsers skull, edeligen höras öfwer berörde Testamentes warelse och riktighet: Så insunno sig nu, uppå kallelse, Sæboms Broder Lärstkrämaren Carl Sæbom, och Swåger Waktmästaren Olof Borg, tillika med Magister Olin och Lärstkrämaren Hindrichsön.

Sæbom och Borg, underrättades huru som förberörde Testamentet varit förseglat, men blifwit öpnat, samt hwad på Convoluten står skrifwit: Och uplästes jemwål sielfwa Testamentet; hwarest Sæbom på föreställning, sig utlätit, at ehuru, wid efterfrågan, skal til jås emot Magister Olin eller Hindrichsön, ej stod at utrönas, kunde han likwål icke samtyska til deras edeliga afhörande efter som afledne Brodern hade flere frånwarande arfwingar och ingen af dem ännu fått del af det företedde Testamente; dermed Borg också instämde.

Efter lemnat afstråde, Resolverades:

Det Collegium och Förmyndare-Kammaren, i förmågo af Klåtegångs-Balkens 17 Cap. 23 §., ej kan wågra Hustru Orbin bifall i desß gjorde ansöfning, dock stände dem fritt, som wittnesmålen röra, at om twist framdeles, skulle upkomma, sine jås och påminnelser emot de återopade wittnen, och deras usagor förete, hwilket munteligen affades, til följe hwaras Magister Olin och Lärstkrämaren Hindrichsön med händer å Bol, aflade den wanliga Wittnes-Eden, om hwaras wigt och dyra wårde de bleswo tjenligen erindrade, hwarpå de widkände omsörmålde Testamente, med sina namn derunder; åfwen som de särskilt hördes, och först Magister Olin, som, på föreställning, berättade, at på kallelse hade wittnet och Hindrichsön, en förmiddag, kommit hem til Sæbom då i sedermera afledne Cancellistens Nils Kylenii närwaro, Sæbom och hans Hustru omtalt det de sig emillan författat et inbördes Testamente, hwilket Sæbom framtagit och wittnet tydeligen upläst, samt af Sæbom och Hustrin, wid sundt och godt förstånd, och af fri wilja, til innehållet erkändes, och egenhändigigt underskrefs; som ock wittnet, med Hindrichsön och Kyllenius, på bägges anmodan Testamentet bewittnade, at hwad de förordnat, måtte wid enderas död, gå i wärkställighet; och wille wittnet påminna sig, det Kyllenius skrifwit meningem, eller intygandet under Testamentet.

Hindrichsſon inſtånde i ſika berättelſe med Magiſter Olin,
och lade det til, at aſledne Sæbom låtit wittnet förſtå, det han och Hu-
ſtrun wille ſig emellan förſatta inbördes Teſtamente; i hwilket aſſeende
wittnet på Sæboms anmodan budit Kyllenius gå til Sæbom.
Wittneſmålen upläſtes och widkändes.

Beve anhöll om Utdrag af Protocollet; hwilket bewiſjades och
hwarmed aſtråde lemnades. Ar och dag, ſom förr ſkrifwit står.

På Collegii och Förmyndare = Kammarrens wågnar
Thomas Perman.

Högådle Herr Juſtitie - Bergmäſtare ſamt Riddare af
Kongl. Nordſtjerne = Orden
Eå och

Hödle och Högådtade Herrar Rådman

Ingifwit til Stockholms Stads Juſtitie Collegium d. 5 Febr. 1771,
och Communiceras Lärſtefråmaren Nils Sæboms Enka, Huſtru Ca-
tharina Eliſabeth Orbin, ſig häröfwer at förklara 8 dagar efter inhån-
digandet wid Fem Dal. Sants wite.

På Collegii wågnar
Tomas Perman

Då jag nu mera erhållit del af det inbördes Teſtamente, ſom
min Broder Lärſtefråmaren Nils Sæbom i lifetiden och deſſ
Huſtru Catharina Eliſabeth Orbin d. 16 Maji 1767 hwarannan til
Förmon gifwit och uprättade, har jag å egne och mina 2:ne i Torshella
wiſtande gamla och fattiga Syſtrars, Brita Stina och Maria Sæboms
wågnar enligt biſogad Fullmagt, icke kunnat undgå, innom den uti Lag
XVIII Cap. 3 §. Årſda B. I förefrefne tid, ſamma Teſtamente flandra.

Jag kan wål icke ſå aldeles neka, at Teſtamentet ſynes wara
Egenhändig af wår Broder underſkrifwit; men derwid ſaknas likwål
gällande bewis om den til et Teſtamentes wareſſe och Lagliga beſtånd
ſå eſſentiella och nödwändig omſtåndighet, at det ſamma bliſwit gjordt,
ſom Lag ſäger, med ſunde och fullt förſtånd ſamt ſri wiſja.

Det af wittnen Herr Comminiſtern Olin, Lärſtefråmaren Hin-
driehsſon och Cancelliſten Kyllenius på Teſtamentet påfrefne inty-
gande, innehåller icke minſta ord häröf, icke ens at Teſtamentet bliſ-
wit

wit för Sæbom upläst, så at all anledning är at tro, at Sæbom icke wetat eller förstådt hwad han underskriswit.

Det har wål håndt, at de in quantum Juris Edeligen afförde Testaments witten, Commministern Olin och Vårstestråmaren Hindrichson berättadt, det Testamentet blifwit upläst af Olin, och at Sæbom då warit wid sundt och gode förstånd, åfwen som ock, at detta skjedt förmiddagen; men som deremot hwarfen nämnes specielt, hwad tima på förmiddagen sådant sig tildragit, hwilket likwål mer än mycket leder til tenlig uplysning i förewarande ämne, eller probabelt wara kan, at Commministern Olin, som förut näppeligen sedt Sæbom eller warit i hans hus, skal lika som i et ögnableck, jag wet ej af hwad slag inktimt, undfäde en så tillförlätelig kundskap om Sæboms förnufts styrka och bruk, utan at witten i äckt tagit, hwad wårkan och influence den Sæbom åfwen om förmiddagarne beswärade ohälsa och osäma na diæt, kunnat naturligt wis hafwa på hans af witten då kallade sunda och goda förstånd; Så lærer Högädle Herr Justitiæ-Borgmästaren och det Högårade Collegium nogsamnt finna angelägenheten af närmare granskning rörande dese omständigheter, då sig wisat torde, så wål oför-mögenheten hos Sæbom at med tillständig redighet och besked hafwa kunnat fatta det tagna beslutet, som ock hwad ringa affeende må kunna hafwas på dese wittens så oinfränckta och fördelaktiga omdöme om Testatoris tilstånd.

Til et förnuftigt och med fullt förstånd tagit beslut fordras wål i allmänhet en fullkomlig redighet i begreppet och behörig styrka i tankegåfwan; Men sorgåswes sökas dese egenskaper hos den, ware sig Testator eller annan hwars tankkraft af wisat wanor och tillfälligheter förlo- rat sin rätta styrka, och i sli ställning ej förmår åstadkomma annat, än orediga, confusa och hopblandade begrepp, wida skiljde från det ljus och liflighet, som från et sundt förstånd framlyser.

Då nu denna allmänna sanning ej tål motsägelse, hwat tager då wågen det så rundeligen bewitnade Testatoris fullgoda förstånd och des sunda bruk? Sådana äro de Considerationer, jag i detta fall til hånswande af det påstådde och mig jemte öfrige Syskon, så försängeliga Testamente, sunnit mig föranlåten Herr Justitiæ-Borgmästaren och Riddaren samt det Högårade Collegii gunst och råttwisat pröfning underställa, uti den säkra förmodan, at Testamentet såsom obeskrift och i flera hänseenden så til formale, som til materiale olagligt och förka-

steligit måtte ogillas och uphäfwas; deröfwer jag Laga Utslag mig i ödmjukhet utbeder.

Men på händelse Högådle Herr Justitiæ-Borgmästaren och det Högårade Collegium skulle, (oaktadt min Broders måsta förmögenhet blifwit, nåst Guds wälsignelse, samsad genom min 14 åriga honom i Handelsrörelsen gjorde trogna tjenst,) ändå pröfwa et så beskaffadt Testamentente kunna winna den rättwisa Domarens Lagliga bifall til bestånd; Så lærer mig tillåtas, at wid selswa Testamentets innehåll så gjöra följande anmärkning.

Wid första påseende wisar sig genast, huru frifkostigt den goda Brodern, med minsfning af min och mina Systerars i beskrefwen Lag förwarade rätt disponerat och förgifwit jämwal den fasta både årfta och förwårfta Egendom, som han före inträdet i giftet med desß Hustru Ar 1763, ågt uti Torshella Stad, och desß tillhörande grund.

Denna ehuru i sig sself ringa och obetydeliga, men ändå för Systerarnes knappaste lifsbärgning oumgångelige och til större delen årfta jord och Egendom, räckes Högådle Herr Justitiæ-Borgmästaren och Collegium uplyst finna, icke kunnat, emot tydeliga och bokstafsweliga innehåll et samt sund uttolkning af Kongl. Förordningen d. 19 Aug. 1762, jemnsförd med XVII Cap. Årfta B.l, mig och mina Systerar, på sätt som i Testamentet skjedt fränhändas.

Det är derföre åtminstone i den delen jag och mine Systerar, til följie af 7 S. nyfnämde Cap. i ödmjukhet påstå, at hwad således för incket gifwit är, må efter Lag rättas, och öf det i Arf tilläggas som med så goda skäl öf tillhör.

Skulle prejudicater så anföras, fattas de icke eller, til styrko för denna wår talan.

Högådle Herr Justitiæ-Borgmästarens och det Högårade Collegii uti slike Testaments-frågor, tid efter annan gifne rättwisa Utslag kunna ej annat, än boda et sifa rättmätigt yttrande i nu förewarande Sak, hwarom i ödmjukhet anhåller och med djup wördnad förblifwer Högådle Herr Justitiæ-Borgmästarens och Riddarens af Kongl. Nordstjerne-Orden

samt

Det Högådle och Högårade Collegii

A Eгна och mina 2:ne Systerars wågnat
Ödmjukaste Tjenare
Carl Sæbom.

Voterings-Protocoller öfwer Saken.

Uddrag af Stockholms Stads Justitiæ-Collegii och Förmyndare,
Kammarens Protocoll, hållit nedannämnde dagar, År 1772.

Den 28 Januarii.

Närvarande.

Herr Justitiæ-Borgmästaren och Riddaren. **ROBECK.**

Herrar Rådmanen **EKEROTH.**

Rådmanen **GEORGII.**

Assistenten **BERGMAN.**

Assistenten **SCHÖS.**

E. D. Företogs under bepröfvande den härstädes anhängige Arfs- och Testaments-twist, emellan afsedne Lärsts-Kråmarens Nils Sæboms Arfwingar och dess Enka, Hustru Catharina Elisabeth Orbin, nu mera gift med Kryddkråmaren Anders Gladhem.

Efter någon öfwerläggning angående detta Mål, förbehöll sig Herr Rådmanen Georgii, at taga Handlingarne til sig och sedermera sig i saken utlåta.

Herr Justitiæ-Borgmästaren och Riddaren yttrade sig, at som han upsat sin mening skrifveligen: Så torde han nu, medan han har saken i friskt minne, så upläsa den samma, som ock skjedde; lydande som följer: Ehurwål Cammereraren Haurell, Handelsmännerne ifrån Borås, Pehr och Sven Holmberg samt Höklaren Borg hafwa witnat, dels at Lärstskråmaren Hindrichsön sökt öfwertala Lärstskråmaren Nils Sæbom at gjöra Testamente til sin Hustru, dels at Sæbom wist sig dertill obenågen, dels ock at han sagt sig til et sådant Testamentes författande hafwa blifwit narrad, såsom ock, at han welat det ändra; hwarföre jag ock, i anseende til hwad således om Hindrichsön är worden intygadt, sedan han såsom Testaments-witne blifwit afhörd, nu mera, ej kan anse honom för et owäldugt och ojäfaktigt witne; Cancellisten Kyllenius jämwål, hwilken också Testamentet, som witne, underskriswit, är genom döden afgången, innan han kommit at sit intygande med Ed styrka; af hwilken grund, så wål, som at Nils Sæbom til Testamentet skal warit lockad och förledd, och äfwen sedermera det samma skal ändrat och återkallat, Carl Sæbom påstådt, at bemålte
Te.

Testamente måtte ogillas; warandes uti 16 Cap. 1 §. Ursda B. stad-
gat, det twänne goda Män skola witna, at Testamentet varit gjordt
med sundt och fullt förstånd, och af fri wilja: dock som, utom Hin-
drichsön, twänne andra goda Män, Committtern Magister Olin
och Cancellisten Kyllenius, med deras underskrifter Testamentet be-
witnat, och Magister Olin, såsom ojäfaktigt witne, på sin Ed berättat,
at då han, på kallelse, tillika med Lärstkrämaren Hindrichsön, en
förmiddag, kommit hem til Nils Sæbom, hade Sæbom och hans Hu-
stru, uti Cancellistens Kyllenii närvaro, omtalt, det de sig emellan
författadt et inbördes Testamente, hwilket Sæbom framtagit, och wit-
net tydeligen upläst, hwarester Sæbom och hans Hustru wid sundt och
godt förstånd, och fri wilja, til innehållet erkjändt och egenhändig
underskrifwit, som ock witten, med Hindrichsön, på bägges anmodan,
Testamentet bewittnat; Emot Kyllenius ej heller något blifwit på-
mint, som kunde minnska den trowärdighet i allmänhet för en död Man
hyses, då ej något sådant wises, hwilket den samma i skäligit twi-
wels-
mål sätter; som ej heller det bestrides, at Nils Sæboms namns under-
skrift är egenhändig; och förutan det troligit kan wara, at Sæboms
yttrade obenägenhet til Testamentets författande til sin Hustru, och
misnöje öfwer de honom derom gjorde föresällningar lyftat derhån, at
för sin Elägt dölja hwad han, i det ämnet, antingen årnade, eller re-
dan gjordt; så följer ej heller deraf, at en kunde hafwa den ena tiden ut-
lätit sig wara obenägen til et, eller annat, särdeles när sådant skjedt un-
der samtal, och tillfälligt-wis, han ockå alt framgent wid et sådant utlä-
tande skal förblifwit, när han sedermera tagit en helt annan författning;
hwartil åfwen kommer Haurels Edeliga utsago, at Nils Sæbom bedt
honom gå och taga Testamentet tillbaka, hwaraf således följer, at Sæ-
bom erkjändt Testamentet redan wara gjordt, men har dock hwarfen
underrättadt witten, war han det samma skulle återtaga, eller någon
widare bewissig anstalt om des återfallande fogadt, fast han dertil haft
tilräckelig tid och råderum, efter som detta, enligt wittnets berättelse,
skjedt i September Månad 1769, men Sæbom lefwat til den 13 Feb.
1770. Fördensfull finner jag wid så fatte omständigheter skäligit, at,
om Hustru Orbin här inför Collegium och Förmyndare-Kammaren
gitter med sin Ed sylla, hwad, som i anseende til Kyllenii dödsfall, innan
han kommit sit intygande under Testamentet at med Ed bestyrka, kunde
brista i fullt bewis, samt således erhålla, at det varit af Mannen
gjordt.

gjordt med sundt och fullt förstånd, och af fri wilja, förklara detta om-
twistade Testamente til des warelse för fast och ständigt; men brister
hon at samma Ed, kommer det til all kraft och wårkan at förfalla.

Widkommande sedan huruwida Testamentet, om det, som sagt
är, til des warelse bestyrkt warder, må för öfrigit äga bestånd; så all-
denstund Lärstkråmaren Sæbom, utan Barn och Bröst-Urswingar,
död blifwit, samt dertöre, i formågo af Kongl Majts den 19 Augusti
1762, utfärdade Förklaring öfwer 5 §. i 17 Cap. Urfsda-Balken, ägt
magt all sin lösa och förwårswade fasta Agendom, genom Testamen-
te, bortgifwa; ty kommer ock hans Enka, Handelsmannens Gladhems
nu warande Hustru, hans Andel och Gifto-rätt i Boet til full ägo at
behålla, undantagande den Andel honom, Sæbom, må hafwa efter Mo-
dren uti Arf tilfallit, hwaraf hans Enka, emot 17 Cap. 5 §. Urfsda-
Balken, ej mera än tresferdedelar kan undsä, nemligen hälften såsom Gif-
to-rätt, och hälften af hans Andel, eller en fjerdedel uti hela Agendo-
men, men huru mycket af Modrens fasta Agendom må hafwa honom,
såsom Arf, tilfallit, eller ock såsom betalning för des upgifne fordran,
hwilket senare såsom Afginge är at anse, det ankommer på Raga bepröf-
wande af Domaren i orten, så framt det icke redan skedd.

Hwad dernäst angår Lärstkråmarens Carl Sæboms påstående,
at för de twänne sidsa Aren han warit uti Brodrens Nils Sæboms
tjenst, undsä på Lönen den tilökning Ser-Hundrade Daler Kopparmynt
årligen, som honom skal blifwit lofwad, samt Urswode både för Wol-
föring och för extra arbete; så kan, efter min tanka, Collegium och
Förmyndare-Kammaren sig med dessa, såsom skuld-fordringsmål, icke be-
fatta; utan må Sæbom, om han sig besogad finner, derom å ort och
ställe, som wederbör, Lagligen utföra.

Hwad sids widkommer ersättning för Rättegångs-kostnad som Carl
Sæbom fordrar; så kommer den at förfalla, om Gladhems Hustru git-
ter Eden gångä; men i annor händelse bör hon berörde kostnad Sæbom
med Trettio Daler Silfwermynt ersättja.

Herrar Rådsmånnen Ekeroth och Georgii, tillika med Assisten-
terne Bergman och Schös, förente sig med Herr Justitiæ-Borgmä-
staren, hwad angår så wål Lärstkråmarens Hindrichssons jäfsagtighet,
som at Collegium och Förmyndare-Kammaren ej kunde sig befatta
med Carl Sæboms påstådde tilökning på Lönen, och både Urswode för

Bokföring och extra arbete; men widkommande hellska Huswudsaken, så wille de annan dag deröfwer sig yttre.

Den 7:de Februarii.

E. D. **S**i Arfs- och Testaments- twisten emellan afledne Lärstkrå-
mærens Nils Sæboms Arfvingar och hans Enka, Krydd-
kråmærens Anders Gladhems nu warande Hustru Catharina Elisa-
beth Orbin, upläste Assistenten Schörs des mening, så lydande: Det
af Lärstkråmæren Carl Sæbom å egne, och Trenne sine Systrars wåg-
nat, instituerade kländer emot et inbördes Testamente, hwilket deras
Broder i lifstiden, Lärstkråmæren Nils Sæbom och hans Hustru Ca-
tharina Elisabeth Orbin, nu mera gift med Kryddkråmæren Glad-
hem, den 16 Maji 1767, skola lätit författa, och hwarmedelst den ef-
terlefwande Makan tillägges all den dödas qwarlätenskap i löst och fast,
angår först berörde Testaments waresse, och sedan i fall denna skulle
finnas riktig, som dock af Kåranderne ej medgifwes, des innehåll, som
påstås wara olagligt, och dersöre böra efter Lag rättas, hafwande Com-
ministern wid S:t Olofs Församling, Årewördige och Wållårde Nils
Olin, Lärstkråmæren Hindric Hindrichsön, och jedomera afledne
Cancellisten Nils Kyllenius, i lifstiden på detta Testament skrifte-
ligen betygat, at Nils Sæboms och hans Hustrus derunder teknade
Namn, wore af dem egenhändigst skrefne.

Sjelfwa waressen har Carl Sæbom bestridt utur den grund, at jäm-
te det uti ofwannånnde Testaments wittnens betygande icke något är
förmålt, at Testamentet blifwit gjordt med sundt och fullt förstånd, samt
af fri wilja, såsom Lag säger, så ock, at skäligit twifwelsmål hades,
om Nils Sæbom wid detta tilfållet ågt sundt förnuft, i anseende til
den ojämnna diæt han ståndigt, och Notorie fördt, så skal ej eller detta
Testament, å hans sida, wara författat af fri wilja, utan han dertil
blifwit förledt, och fördenskul det samma ångrat, ryggat och uphäfwit,
utan at sedermera om sin Egendom annorledes förordna, hwilket Carl
Sæbom sökt med wittnen, Sterbhns Cammereraren Christopher Hau-
rell, Handlænderne från Borås, Pehr och Sven Holmbergar, samt
Victualie Handlæren här i Staden Israel Borg, at bewisa. Dese
samtelige äro ock i Parternes närwaro, ojäfwade Edeligen hörde, af
hwilka den förstnånnde eller Haurell berättat, at Nils Sæbom om

Hösten År 1769, bedt honom taga et Testament åter, hwartil han, Sæbom, self sagt sig af förbemålte Hindrichsøn hafwa blifwit narrad, och hwilket han derföre wille ändra, hålft hans Hustru kunde wara belåten med 10 a 12 Pro-Cent, öfwer hålften af Egendomen, emedan hon ej något i Voet infördt, ja denne Haurell har ock wittnat, at merberörde Hindrichsøn jämwål anmodat honom söka at förmå Nils Sæbom til at gjöra sin Hustru Testament, men at när Haurell sådant honom proponerat, han, Sæbom, med groft oqwådins-ord, af förbannad själm, om Hindrichsøn, och swordom af dragande för tusend djestlar, emot wittnet, afwist detta från sådana propositioners vidare gjörande til honom. Däreft har Pehr Holmberg uttygat, at Hindrichsøn alt ifrån År 1765, om ej längre tid tillbaka, bedt honom perswadera Nils Sæbom til Testaments-författande åt sin Hustru, hwarpå wittnet ock hördt Hindrichsøn self flere gånger hos Sæbom arbeta, men denne altid wifst sig dertil owillig, samt mycket misnögd och otålig öfwer slika föreställningar. Sven Holmberg har äfwen ut sagt, at Nils Sæbom i hans närvaro, på tilfrågan af någon wån, om han redan författadt något Testament, wål jakat at sådant skjedt, men med tillägning, at man narrat honom dertil. Sidst har Victualie-Handlaren Borg berättadt, at han om Wintertiden, År 1765 och 1766, hade efter Hindrichsøns anmodan, tillfälligtwis, och tid efter annan, sökt öfwertala Nils Sæbom gjöra sin Hustru Testament, men denne swarat, det sådant wore Hindrichsøns konster, och utbrustit i swordom. Äfwen hade wittnet om detta Testament blifwit anmodad af Nils Sæboms Swår-Mor: Och när wittnet, jämwål i Hindrichsøns närvaro, här om påmint Sæbom, har han begjårt så wara i fred.

Häremot har å Swarande sidan, Comministern Olin, på af sagd Ed, berättat, at han på kallelse, en förmiddag kommit hem til Nils Sæbom, då i Kylleni närvaro, Sæbom och hans Hustru om talat, det de sig emellan gjordt Testament, hwilket Sæbom framtagit, och wittnet tydeligen upläst, samt Sæbom och Hustrun, wid sunt och godt förstånd, samt af fri wilja, til innehålltet erkjändt, och egenhändigzt underskrifwit; äfwen som Olin, på bägges anmodan, Testamentet bewittnat, at hwad de förordnat, måtte wid enderas död gå i wärckställighet, men Olin hade ej warit tillstådes när Testamentet upfattes. Lärstkråmaren Hindrichsøn har instämt i lika berättelse med Comministern Olin, jämte förmålan, at han på Nils Sæboms anmodan,

budit, och tagit både Kyllenius och Olin med sig til honom, at beswittna Testamentet.

Hwad nu Nils Sæboms förstånds beskaffenhet wid denna Testaments-författningen angår; så emedan Carl Sæbom omsider desisterat, at synnerligen heta det af honom i denna Rättegångs början påstådde oredbiga begrepp och swaga tankekräft hos Brodern Nils Sæbom, må det, efter mitt omdöme, derwid bero: Men widkommande huruvida Nils Sæbom, af fri wilja gjort detta Testament; så blifwer först, genom de nu nämde Hjra wittnens enhälliga utsagor, å kårandens Carl Sæboms sida, Lärstråmærens Hindrichscons underskrift å Testamentet, såsom wittne, kraftlös och utan wärkan, och det både efter den dödas i lifstiden egna tilstående och utlåtelse för dem, om Hindrichscons upförande i detta Testaments-mål, och jämnwål i hånseende til hans i selswa desse wittnens åhöro, brukade flitiga perfwasion, så til Nils Sæbom self, som wittnena, at biträda honom härutinnan: hwilket alt med et Testaments wittnes behöriga impartialité, ej kan concilieras; Ty ehuru det eljest kan i sig sjelfst wara oskyldigt at rådsföra sina wänner, såsom swaranden detta welat uttöda, anstod det dock icke honom, Hindrichscon, quå Testis, och i denna Casu, hwarest fri wilja nödwändig fordras, som altid är Contradistinguerad så wål från perfwasion, som twång, at göras.

Således qwarblifwer et enda wittnes, Comministern Olins munteliga berättelse på sin Ed, om Nils Sæboms fria wilja; Ty hwad Cancellisten Kyllenius angår, har han liksom Olin och Hindrichscon wid Testamentets skrifteliga bewittnande, icke rördt om något mer, än Nils Sæboms och hans Hustrus egenhändig underskrifter, och för sin emellankomne dödsfull, ej eller munt- och Edeligen kunnat höras i detta mål, förmående Lagen, i 26 §. af 17 Cap. Rätteg.-B.1, om alla skriftelige wittnesbörd i gemen, och utan skilnad, ehuru trovärdige de eljest kunna wara, det de ej äga witsord, utan Parterne, å båda sidor, hålla dem gille, hwilket här icke skjedt eller at de beswurne warda, ännu mindre finnes någorstådes i Lagen, at NB döda menniskors efterlämnade obeswurne attester böra gälla, eller at de, genom utgifswarens död, besännas, som Swaranden, efter en gammal, än ock i sunda sönustet, ogrundad opinio vulgaris, förment; så at, der ock Kyllén skulle skrifteligen intygadt något åfwen om Nils Sæboms frivillighet, wore det likaledes ogillt.

Nu, emedan här således icke allena fela tvåanne wittnen, som är det enda Laga bewisningsfätt i Testaments-Mål, utan och, emot Ollins enda utsägo, fyra wittnen, twårtom, intygadt, dels at Nils Sæbom förut blifwit inrådd, dels at han esteråt sjelf med hästigt misnöje erkjände och bekjände sig hafwa blifwit förledd til detta Testament, som altså är mer än fullt bewis å kårande sidan; Ty kan jag för min del, ej anse detta Testament ens hafwa sanskyldig och Laggrundad warelse, utan håller det för ipso Jure nullum, som och Kongl. Förordningen, just ou Testamenten, af d. 5 Apr. 1739, säger, at olagligen gjordt, är lika med intet gjordt, och thy bägge af lika ingen wigt och wårkan: hwilket och här förtjenar des mera ömhet, at låta kåranderne emot Hustru Gladhem til godo njuta, som allmänt är bekant, at ibland dem, Carl Sæboms Syster är o ganska torstig- och sucklige, som och lika notoiert är, at Carl Sæbom bidragit det måsta til Broderns Egendoms församlande, hwarföre jag ej wet huruwida han njutit belöning, eller efter sitt nu gjorde påstående och fordran, den ännu icke undfådt, hwilket sednare mål jag dock redan yttradt ej wara hujus forl at cognoscera. Af hwad således nu förmått är, följer, at kåranderne äro berättigade til Urs-tågt efter denna sin Broder Nils Sæbom, enligt allmänna Lagen och Kongl. Förklaringen af d. 19 Aug. 1762, samt Egendomens natur och belågenhet.

Aslifikationen Bergman förente sig med Aslifikationen Schös, och lade det til, at i och med det samma Lärstkråmaren Hindrich Hindrichsön, för des, i åtskillig måtto, deltagande i Saken, ostridigt anses för jäsfaktig, styrktes ljustligen, det Nils Sæbom blifwit intalt och förledd til det i fråga warande Testamente, hwilket således borde, i förmågo af Lag, til kraft och wårkan uphåswas.

Herr Rådmannen Georgii upläste äfwen sin i detta mål fattade mening, som så lydande war: Utaf de här i Collegio wårlade skrifter och ingifne Handlingar, med hwad munteligen anfördt blifwit, rörande et, emellan nu mera afledne Lärstkråmaren Nils Sæbom, och des Hustru Catharina Elisabeth Orbin, nu för tiden gift med Kryddkråmaren Gladhem, den 16 Maji 1767, försattat, och af då warande Enkan, den 27 Februarii 1770, i Collegio upwist inbördes Testamente, har jag, för min del, sunnit, huru som afledne Mannens Broder, Lärstkråmaren Carl Sæbom, hwilken genom ingifwen skri t, den 5 Februarii nästledit Ar, så wål å egne, som efter upwiste Fullmagter, å twenne des

Systrars, Brita-Stina och Maria Sæboms, samt sedermera äfwen å Swågerns, Wagtmästarens Olof Borgs wågnar, berörde Testamente klandrat, wål icke sluteligen wid detta måls fullföljande, bestridt des warelse, eller at ju afledne Brodern Nils Sæbom det samma egenhändig underskrifwit: Men enkannerligen yrkat des ogillande, utur den grund, at des Broder til Testamentets författande, skal blifwit narrad, och at det således ej skjedt med fri och otwungen wilsa, samt at han det, för sin död, skal återkallat.

Til bestyrkande af detta öfwerlagade Testamentets warelse och Rättsliga bestånd, har Testamentaria, eller Sæboms Enka, aberopat sig de ännu lefwande twänne wittnen, som Testamentet underskrifwit, Herr Commministern Nils Olin och Lärstkrämaren Hindrich Hindrichson, hwilke, in quantum juris, och med förbehåll af de jäf emot dem anföras kunde, blifwit hörde, och intygat, at då de en föremiddag, jämte nu mera afledne Cancellisten Kyllenius, kommit til Nils Sæbom, hade han och des Hustru omtalt, at de sig emellan författadt et inbördes Testamente, hwilket Sæbom framtagit, och Magister Olin upläst, hwarpå Sæbom och des Hustru med sundt och godt förstånd samt af fri wilsa, det samma erkändt, och egenhändig underskrifwit, med mera.

Häremot har åter Carl Sæbom, dels at jäfwa Hindrichs sons wittnesmål, dels at leda i bewis, det des afledne Broder icke af egen drift och otwungen fri wilsa, författat Testamentet, utan fast mera det samma återkallat, framställt wittnen, hwilke wåtwade blifwit på Ed hörde, 1) Handlanden ifrån Borås, Pehr Holmberg, som intygat, at Hindrichson, wid pås År 1765, och sedermera, tid efter annan, anmodat honom beweka Nils Sæbom gjöra Testamente til sin Hustru, jämwål hade wittnet flere gånger hört Hindrichson sjelf arbete derpå, at hårtill förmå Sæbom, hwilken likwål alltid wist sig dertill owillig, samt mycket misnögd och otålig öfwer slike propositioner. 2) Sven Holmberg, äfwen Handlande från Borås, som wittnat, at då någon Sæboms wån, hwars Namn wittnet ej kunde minnas, frågat Sæbom, om han då redan låtit författa Testamente åt sin Hustru? Hade Sæbom swarat ja, med yttrande, i de orden: De hafwa narrat mig dertill. 3) Höklaren Israel Borg, hwilken berättat, at han Wintertiden, Åren 1765 och 1766, uppå Hindrichs sons anmodan, flere gånger sökt öfwertala Nils Sæbom at gjöra sin Hustru Testamente, hwartil Sæbom

bom svarat, det sådant wore Hindrichscons konster, och deröfwer i swordom utbrastit, åswen hade wittnet om detta Testamente blifwit ombuden af Sæboms Swår-Moder, och när han, i Hindrichscons närwaro, hårom påmint, hade Sæbom begjårt så wara i fred. (Indteligen och 4) Har Sterbhus-Cammereraren Christopher Haurell wittnat, at då han, som haft åtskilligt för Nils Sæbom at sjysla, besökt honom en eftermiddag, Höstetiden uti September, eller October Månad År 1769, hade Sæbom gådt uppe, och haft Brodern Carl Sæbom hos sig i rummet, samt då kommit at tala om et med Hustrun författadt Testamente, hwilket han budit wittnet gå upp och taga åter, hade han derwid utlåtit sig, i de orden, Hindrichscon, den förbannade skälmen, har narrat mig dertil, jämte tillägning, at han wille ändra Testamentet, och at Hustrun, som ej fördt något med sig i Boet, kunde wara belåten med 10 a 12 Pro-Cent öfwer hälften af Egendomen, hwarpå wittnet föreställt Nils Sæbom, det han, som den tiden wäl war sjuk, men wid aldeles rediga sinnen, kunde komma til hälstan igen, och då sjelf anstalta om hwad han för godt funne. Desutan, och som Sæbom icke nämmt stället, hwarest Testamentet skulle återfordras, hade wittnet ej eller frågat derefter, hälst Sæboms dödsfall åswen kort derpå infallit. Detta wittne har ock intygat, at Lärstiskråmaren Hindrichscon en och annan gång, anmodat honom förnä Sæbom at uprätta Testamente för sin Hustru, hwarom ock wittnet, då han, med Hindrichscon och twänne andre Personer, war buden at spisa Middag hos Sæbom, gjordt honom föreställning: Men under utgutne Eder, sådt af Sæbom tillsägelse, at aldrig komma fram med sådane propositioner.

Enär nu til öfwerwägande hos mig förekommer, hwad Laglig wårkan dese å ömse sidor upgifne bewis kunna åga och medföra, til det omtwistade Testamentets bestånd eller ogillande; så finner jag mig först åligga, mitt yttrande aflämna, huruwidt det, emot det ena afhörde Testaments-wittnet, Lärstiskråmaren Hindrichscon anförde Jås, är så fulltygat, at det kan gjöra honom til återgångs-wittne eller ej; och som det af trenne til jäswets bestyrkande, afhörde ojäsfaktige wittnens öfwerensstämmande utjagor sinnes, at Hindrichscon tidt och ofta, så wäl sjelf som genom andre, sökt förnä och öfwerlegat Sæbom, at til sin Hustrus förnä författa et Testamente, Sæbom ock sjelf, öfwer detta Hindrichscons förhållande, yttrat mycket misshag och wederwilsa; hwartil åswen kommer, at Hindrichscon, utan at bewisligen hafwa blifwit

af

af Sæbom derom anmodad, besögt om Testamentets författande, och wittnens tillfallande, dem Sæbom förut icke ens kändt, samt således derwid wist mera wäldighet än et wittne anstådt; så kan jag för min del, ej anse honom för et skickeligt och laga wittne, på hwars utsago jag kan fåsta någon upmärksamhet.

Derpåst har wäl hos mig den fråga wäckts, hwad affeende jag bör göra uppå Cancellisten Kyllenius, hwilken, ehuru genom döden sedermera afliden, likwäl i lifstiden, såsom wittne underskrifwit Testamentet, utan at något jäf, hwarken emot desfrågd, ellet wanner omständighet kunnat ansöras: Men då jag, utom det Lagen i 17 Cap. 26 §. Rättegångs-Balken, stadgar, at skrifteliga wittnesbörd ej äga wittsord, utan de warda besworne, af selswa Testamentet och Kyllenii derå teknade intygande, finner, at han blott bestyrkt namnens egenhändigiga underskrift, utan at, som Lagen i 16 Cap. 1 §. Årsta Balken owillkorligen kräswer, wittna, at Testamentet war gjordt med sundt och fullt förstånd, och af fri wilja, hwaröfwer han och nu mera icke kan höras, så kan jag för min del ej finna, det hans å Testamentet teknade underskrift, i minsta måtto kan äga någon wärkan.

Det blifwer således, sedan Hindrichssons wittnesmål, och affedne Cancellistens Kyllenii skrifteliga intygande, äro uppå de af mig här frammanföre ansörde skjal, undanrögde, ej mera än et wittne, Communnistern Olin, som wittnat, at affedne Lärstkrämaren Nils Sæbom, med sundt och fullt förstånd, samt af fri wilja, underskrifwit Testamentet.

At häruppå hafwa det affeende, som skulle det, likmätigt 17 Cap. 29 §. Rättegångs-Balken, gjälla för halft bewis, och Testamentaria, såsom swarande Part, admitteras til Edgång, finner jag för min del, så mycket mindre wara hit lämpeligt, som uti berörde Lagens rum uttryckeligen stadgas, at den, som kåres til, må, der halft bewis gifwes, med Ed sig wärja, hwilket här ej kan äga rum, då fråga icke är om Hustrun, som njutit Testamentet, och emot hwilken nu kåres, tubbadt, förledt, eller öfwerlegat Mannen til desfröfattande, utan om tredje mans olaga åtgärd derwid. Desutom är och Magister Olins wittnesmål i min tanka til en märkelig del förswagat, genom Kammererarens Haurells intygande, at Testator esterät, och fort för sin död, ehuru sjuk, likwäl wid aldeles rediga sinnen, uprepat, det han til Testamentets författande warit narrad, och til den ändan anmodat Haurell, at återtaga Testamentet, hwilken senare omständighet äfwen nog tydeligen synes

synes utmärka, at detta document icke varit, som Curator Landberg, utan bewis anfördt, uti Sæboms egen gömo, utan at han twärt om, trodt det blifwit wid Rådhus-Rätten qwarliggande.

J anseende til dese, med flere skjal, som i Handlingarna finnas, och då wid detta omtvistade Testamente det wäsenteliga formale saknas, som Lagen uti ofwanåberopade 16 Cap. 1 §. Ursda Balken så o-wilforligen åskar, at twänne gode Män wittnat, det Testamentet varit gjordt med fundt och fullt förstånd, samt af fri wilsa, kan jag, för min del, ej undgå, at detta Testamentet, til des bestånd och wärkan, såsom olagligt anse, och dersöre ogilla.

Sedan lade Herr Rådmanen Georgii det til, at Curator ad litem Landberg, som i denne sak biträdt swarande Parten, emot jäm-wäl ommyndige del-ägare, borde hädanefter, i möjligaste måtto innehålla med slike Gullmägtigskap, efter som en Curator ad litem egentligen åligger förswara ommyndige och frånwarande Arfwingars rätt.

Herr Rådmanen Ekeroth förbehöllt sig, at efter erhållen del af Acten, så yttra sin mening.

Den 11 Februarii.

S. D. Herr Rådmanen Ekeroth återställte Acten i Sæbomska Urs- och Testaments-Twisten, samt förente sig med Herr Justitix-Borgmästarens och Riddarens Robecks, derutiinnan tilförene tilförklarade mening.

Den 3 Martii.

S. D. Företog Collegium och Förmyndare-Kammaren til bepröfwande, som, och huruwida de uti Sæbomska Urs- och Testaments-Twisten, af Kryddkrämaren Anders Gladhem ytterligare åberopade wittnen måge höras, eller icke.

Herr Rådmanen Georgii utlär sig, at enär Domaren, til föreskommande af Rättegångsmåls onödiga uppskof, och hinder i deras aflustande, enligt Lag, åger rättighet förelägga Parter wiss dag, wid förlust af widare talan, inkomma med hwad mera kunde wara at anföra, eller at alla sina skjal och wittnen framställa, och sådant medförer den wärkan då slik förelagd tid försittes, at wittnen sedan, ej widare så höras; så följer deraf åswen, ex analogia, at då Parter sielsmant förklara sig ej hafwa ytterligare at andraga, det då med sakens aflutande ej må haf-
 C w.s

was anstånd, eller flere wittnen tillåtas at afhöras; i anseende hwartil och emedan ej allenast Fullmägtigen Curator Landberg, utan äfwen Kryddkrämaren Gladhem sjelf, sedan han med Hustru Orbin blifwit gift, i synnerhet den 19 nästledne December, gifwit tydeligen inför Protocollet tillkänna, sig i förewarande mål icke hafwa widare at påminna, utan den 14:de Januarii innevarande år yrkat på Utslag; ty kunde Herr Rådsmannen, för sin del, nu mera, och sedan Gladhem, icke förr, begårt ytterligare så producera wittnen, än Domslutet, redan war författadt, och af de Bedämöter, hwilka derom ense warit, justerat, och til anslag färdigt, så mycket mindre samtycka til de af Gladhem åberopade wittnens hörande, som honom och des Hustru, länge förut, och under Rättegångens fortgång, icke kunnat warit obekant, at de nu nåmde wittnen, de där bebjånt afledne Sæbom under des sidsa sjukdom, warit at tilgå, och äfwen Rådmannen Martin redan i början af Rättegången blifwit nåmd, utan at Fullmägtigen Curator Landberg då, eller sedermera, åskat des hörandes; hwarföre berörde Utslag, efter Herr Rådsmannens tanka, genast borde anlås och expedieras.

Affistenten Schös anförde diktando: Det hade mycken likhet, eller nära skyldskap med Rättegångs-misbruk och illusion af Justitiem, som krafde, ibland annat, at alla Rättegångs-saker på det kraftigaste slitas, och icke tillfälle gifwas til Parternes uppehåll, eller någon widlyftighet, efter Kongl. Brefwet, af den 28 Februarii 1678, pag. 702, i Schmedemans wärk, at swaranden nu först framkommit med flere wittnen, sedan saken wore så gammal, och han söljagteligen haft öfwerflödigt tid, dem at förr nämna och producera, men i det stället, twärt om, för långst, och flere gånger ad Protocollum slutit saken til Doms, eller affagt sig alt widare anförande: Dese wittnen woro ock af den beffaffenhet, at swaranden långt tilföre, ja, då bättre än nu, kunnat sig dem påminna och åberopa, såsom Herrar både Andelige och Werldslige Medici, uti den dödas sidsa sjukdom. Deses utgifne Attester, dem Affistenten tillfälligt wis kommit at se, rörde jämnwål allena de funkti sinnes tilstånd uti hans sidsa sjukdom, hwarom dock nu egentligen frågan icke wore, utan om samma sinnes qualité, wid, och närmare intil Testamentets författande, såsom trenne år för dödsfallet.

Hårtill komme, at Eagen icke admitterade, såsom Testaments-wittnen andre, än sådane, som biwistat sjelfwa Actui Testatorio; hwarföre, och som Affistenten redan hade förut fullt och tillräckeligt
hus,

hus, genom, efter Lag, suffisant antal af vittnen i detta mål, så kunde han des mindre samtycka til desse sidta vittnens afhörande, som tiden dymedelst än mer utdroges, hwaraf Swaranden, som sätte in Possessorio af Egendomen, hade fördel: Och derföre syntes detta vara et hans påfund dertil: Desutom borde man efter 28 och 33 Domar-Reglen, och Reglorne wid Krigs- och Sjö- Artiklarne, vara hel sparsam med Edgångars tillåtande, såsom farlige, och mycket misbruk underkastade: Hwartil också komme, at 14 Cap. 3 §. Rättegångs-Balken, åsläger begge Parterne, at genast, i Rättegångens början, alla sina skäl och bewis förete.

Assistenten Schös lade det til, at han således wore ense med Herr Rådmanen Georgii, om det justerade Utslagets anslående och expedition.

Assistenten Bergman yttrade sig, at, efter noga öfwerwägande, kunde han ej annat än i detta mål förena sig med Herr Rådmanen Georgii och Assistenten Schös.

Herr Rådmanen Ekeroth war af den tanka, at som Collegium och Förmyndare-Kammaren ej förelage Parterne dag, wid förlust af vidare talan, at nämna alla de vittnen, som de kunde siäna nödige, sig til uplysning åberopa; Utslag ej eller blifwit anslagit, mindre utgifwit; så kunde ej eller Herr Rådmanen, för sin del, wågra Gladhem så siäna åberopade vittnen afhörde, i fall emot dem ej wore laga jäf at ansöra.

Herr Justitiæ-Borgmästaren och Riddaren förklarade: at då han nu skal yttra sig öfwer den qvæstion, om Kryddkrämaren Gladhem må tillåtas, at, efter des påstående, än vidare uti Testaments-twisten producera vittnen eller icke; så påminte han sig, at ehuru Wederparternes, Rårstkrämarens Saeboms Fullmäktig, Herr Advocat-Fiscalen Brusevitz, den 23 Julii nästledit Ar, förklarar sig ej weta af flere vittnen, och den 19 September ingifwit sluteligt påstående, har honom dock sedermera d. 19 derpå följande Decemb., ej blifwit wågradt at låta Höklaren Borg såsom vittne afhöras; åfwen som han ock, efter det begge Parterne sidstnämde dag gifwit tillstånd, sig icke hastwa vidare i saken at ansöra, likwål den 14 Januarii ännwarande år, ingifwit et document, at dermed vidare uplysa saken på sin sida. Herr Justitiæ-Borgmästaren kunde derföre icke finna med hwad skäl wederparten kan betagas en dylik förmon, så länge Dom i saken icke är fallen, at nyttja sine vittnen, särdeles som troligit wore, hwad Gladhem förmåler, at sedan han icke län-

ge sedan med Nils Sæboms Enka blifwit gift, han sådt närmare tilfålle utaf henne inhämta hwad til bestyrkande at det emellan förra Mannen Nils Sæbom och henne författade Testamente, kunde lända, då Gladhem åswen fått anledning til flere wittnens åberopande, så at ingen säker anledning wore at Gladhem skulle med sit, til uppehåll af Sakens slut, drögt med samma wittnens producerande.

Om ock bewist wore, at han dermed upsäteligen, som uti 14 Cap. 3 S. Rätteg.-B.l såges, innehållit; Så kunde Herr Justitiz-Borgmästaren dock icke betaga honom den åskade Rättegångs-förmon, efter som uti samma Lagens rum icke annat stadgades, än böter, men icke at Parten, i sådant fall må utestängas ifrån den rättighet, at nyttja sine bewis.

Sedan någon stund derefter, Advocat-Fiscalen Herr Märten Brusevitz, såsom Fullmäktig för Lärstfrämaren Carl Sæbom, tillika med Kryddfrämaren Anders Gladhem, biträdd af Curator ad litem Wälbetrodde Johan Landberg, sådt företråde, så affades, efter de fläste Ledamöters meningar, följande Utslag.

At emedan Gladhem förklarar sig i förevarande Arfs-och Testaments-twist, ej hafwa widare at påminna, innan han åberopat de d. 27 nästledne Febr. nämde wittnen, och Carl Sæbom bestridt bemålde wittnens hörande; Ly fant Collegium och Förmyndare-Kammaren sig ej heller, nu mera, kunna tillåta, det samma wittnen måge afhörde warda.

Sedermere gaf Curator Landberg, emot detta Utslag, tilljånna misnöje.

Den 10 Martii.

S. D. Föredrogs en af Kryddfrämaren Anders Gladhem, den 5te i denna Månad, ingiswen skrift, hwaruti han anhåller, at utbetomma Voterings-Protocollet uti den härstädes afgjorde Arfs-och Testaments-twist, emellan Lärstfrämaren Carl Sæbom och honom, på det Gladhem måtte kunna besfordra samma Protocol til Trycker.

Til underdånigst följe af 6 S., uti Kongl. Maj:ts, den 2dra Dec. 1766, utfärdade Nådige Förordning, angående skrif-och Tryckfriheten, tillfades Notarien, at så skundesant, som sig gjöra låter, besörja derom, det o. förmalste Protocol warder utskrifwit och til Gladhem utfärdar. 2. Dagar som förr skrifte stå.

På Collegii och Förmyndare-Kammarens wågnat.

Thomas Perman.

Beswåren.

Hög, Adle samt Adle och Högacktade Herrar
Borgmästare och Råd.

Då jag efter förklarad misshöje nu å föresatt dag föranlåtes den Hög-
adle Rådhus=Rättens närmare högrättswisa granskning och Lagliga
ändring i odmjuhet underställa det Utslag, Stadens Adle Collegium
och Förmyndare=Kammare den 5 i denne Månad gifwit, rörande det
Klander, afl. Lärstråmaren Nils Sæboms Sido-arfvingar anförde til
håfwande af det inbördes Testamente, som den 16:de Maji 1767 blif-
wit uprättade emellan bemålde Sæbom och dess hustru Catharina Elisa-
beth Orbin, som efter den förras död med mig gift blifwit, föreställer
jag mig wål, at swagheten af de skäl, hwarpå Adle Collegium och
Förmyndare=Kammaren betagit detta inbördes Testamente sin Lagliga
kraft och werkan, lårer sig sjelf för Högadle Rådhus=Rättens högtuph-
ste urskillning förete och uppenbara.

Men på det jag ej må genom stillatigande anses hafwa erkändt
någon af de omständigheter, hwarifrån Adle Collegii och Förmyndare
Kammarens så besynnerliga som oförmodade Domslut leder sin uprimmel-
se, kan jag ej undgå, at så i anseende til Rättegången som huswudsaken
beledsaga det med de Anmärkingar som kunna betaga Adle Collegii
och Förmyndare=Kammarens åtgärd och omdöme det skensagra anseende,
man genom hwarjehanda sammansökte förewändningar welat derå sätta,
ehuru jag derigenom hödgas falla Högadle Rådhus=Rätten beswårlig
med en mera widlöftig detaille, än et så rent och enkelt mål skulle ty-
kas tarswa.

Enligt den Inlaga Lit. A. hwarmed mine wederparter aldrast först,
under d. 5 Febr. 1771 gjordt sit förmente besogade Klander anhängigt,
och hwilken i så beskaffadt mål, som detta, i brist af annan föregången
formelig Stämmings=requisition, är at anse såsom sjelfwa Stämningen,
är detta inbördes Testamente på ingen annan grund och i ingen an-
nan affigt åtalar samt söhakteligen ingen annan omständighet eller an-
märkning deremot instånd, än den, at afl. Sæbom, i följe af en före-
gifwen om förmttdagarne honom beswårande ohälsa och ojämn diæt skall
warit oförmoden, at med tillständig redighet och besked fatta det tagne be-
slut, samt at de för dödsfall och bortresv edeligen afhördte Testaments-

witnen, Comministern Årewördige och Hög lärde Magister Nils Olin och Lärstkråmaren Hindrich Hinrichson ej med tilsräckelig kannedom och öfwerthgelse kunnat pröfwa och witna, det Sæbom wid Testamentets undertecknande warit wid sundt och godt förstånd: jämte det de förbehållit sig förment Laglig rättelse i anseende til någon under qwarlåtenskapen begripen fast Egendom i Torshella Stad, hwilken omständighet de likwäl sedan icke yrkadt.

Men at, utom detta Sæbom pådiftade physicaliske hinder, han åfwen skulle hafwa genom moraliskt twång af lockande eller förledande blifwit bragt, at det företedde Testamente göra, bewilja och undertekna, eller at han det sedermera skall ändradt och återkalladt, samt at det samma til sin warelse icke wore med tilsräckelig antal witnen styrkt, eller någon af dem wåldug och jäsfaktig, derom hafwa wedersparterne uti deras Stämmings-egenskap egande Inlaga, hwarken något kårsmål inbegripit eller sig någon talan, samt wittnens och bewis framdragande derom sig förbehållit, såsom de ej eller någon fråga derom wåckt, innan den tid redan warit förbi, inuom hwilken klander derå kunde ega rum, utan hafwa de fast mera genom den inskränkning, de sökt göra uti Comministern Olins och Lärstkråmaren Henrichsons uttagor, sjelfwe medgifwit, dem annars wara Laglige wittnen, hållt om de emot enthera något Laga jäf påhstade, det warit söga rimligt, at göra sig möda med liknelsers upletande af Sæboms sinnes och hållsas tilstånd, at derigenom betaga dese wittnens ondböme den kraft som det, hwad håldre warit, genom enderas jäsfaktighet af sig sjelf hade förloradt: Eika som det ock warit olämpeligit at låta sit kårsmål hufwudsakeligast ankomna på en nog otrolig tilwitelse af bristande sundt förnuft hos en man som då och någre år derefter fortsatt en widsträckt handelsrörelse, om de haft i sinnet, at wisfa det Testamentet ån då genom förelupit twång och påfölgd återkallande wore kraftlöst, hållt de lätteligen kunde begripa, at åfwen werkan af det åberopade återkallande, genom en sådan deras egen tilwitelse, af brist i förnuftet, gjordes til intet.

Icke desj mindre har Adle Collegium och Förmyndare. Kammarren efteråt tillåtit wedersparterne at utwidga deras talan och klander til alla de omständigheter, som i förberörde måtto icke genom deras första Inlaga warit instämde och inbegrepne, utan derigenom fast mera warit såsom ostridige erkände, samt til bewisande derom, ej allenast låtit framdragas och afhöras witne, ehuru de i början ej förbehållit sig, at något

got med witten styrka, utan ock af desse wittens utsagor hemtadt de anledningar, hwarpå Domslutet blifwit bygd; men som det låter vara stridande emot Lag och en redig Rättegångs-ordning, at uti et redan börjat och genom Skriftwerling slutadt twistemål indraga andre och nya ämnen och Käro-puncter, än dem, som ifrån början instämde och anhångige gjorde warit, samt at låta witten framhafwas, frågas och afgifwa berättelser om sådant, som til saken, sådan som den inständ warit, icke rätteligen hörde, samt derigenom förwandla en regelbunden twist, til en slags owilforlig inquisition, samt sluteligen om det, som således icke inständt warit, dom fälla; så hoppas och anhåller jag ödmjukast, at Högtådle Rådhus-Rätten finner rättwist och Laglikmätigt, at, endast i anseende til en sådan Domwillo, så mycket mera ogilla och ändra Collegii och Förmyndare-Kammarens Utslag, samt det klandrade Testamentet för Lagligt och Laga kraft wunnit förklara, som på berörde wittens utsagor intet afseende hafwas bordt, men utom dem intet det ringaste af Käranderne til Testamentets förswagande blifwit bewist, utan jag såsom swarande borde vara fri. Utom detta Rättegångs-sel, kan jag äfwen ej oanmärkt lemna det olika försarande, som wedeparterne och jag i Rättegångs bewisnings-sättet af Adle Collegio och Förmyndare-Kammaren sådt röna, i det, at ehuru contra Fullmäktigen enligt Protocollet af d. 23 Julii 1771 Lit. B. då förklarar sig ej weta tilgång på flere wittnen, utan åtoge sig med första inkomma med sluteligt påstående, som han ock den 19:de påföljande September wärckeligen ingifwit, har likwål ingen swårighet gjordts derwid, at han ju flere månader derefter enligt Protocollet d. 19 Dec. sifst. Lit. C. fått et ytterligare witne Höfaren Israel Borg inkallad och edeligen afhörd, samt den 14 påföljande Januarii et förmenadt ytterligare bewis framte; men deremot då jag d. 27 i näst påföljande Februarii Månad innewarande är namngifwit och begärdt så inkalla de witten, jag såsom Swarande til mitt wårjande hade at tilgå, och hwilka efter all både laglig och naturlig ordning ej kunna afhöras, innan Kärandens witten föregädt, så at jag kunde weta hwad jag behöfde med wittnen wederslägga, och hwarpå estersinnandet af hwad Borg och Cammereraren Haurell som d. 21 Januarii ytterligare hördes sig yttradt, i snurhet gaf mig anledning at vara omtänkt, har likwål sådant genom Utslag den 2 hujus blifwit mig förnekadt, af den anledning, at i Förhörs-Protocollet under berörde den 19 December sifstledue den mening sluteligen instutit, at Parterne, och således äfwen jag,

jag, förklaradt sig ej hafwa vidare i saken at andraga, ehuru et sådant utlåtande, som jag dock ej genom justering erkändt wara ester min egenteliga mening fattadt, i sig sjelf ej bestådt uti annat, än et wanligt bejalande på Råttens tillfrågan, at Parterne ej för den gången med något vidare andragande årnade falla Råttens beswårlig, utan conferencen för den gången wore slutad: Hwarföre det så mycket besynnerligare förefaller, at Adle Collegium och Förmyndare = Kammaren gjordt en sådan strång tillämpning af berörde utlåtelse, at jag derigenom ifrån alt, som på wittnen ankom, utestängdes, som samma utlåtelse icke af Adle Collegio och Förmyndare = Kammaren blifwit för hinderlig ansedd, at ju icke Adle Collegium och Förmyndare = Kammaren under Domstolens wanlige ferier den 14 och 21 sistl. Januarii gjorde sig möda at låta sig et af Sæbom ytterligare inlämnadt document föredragas, samt närmare höra de förra wittnen Lärstkråmaren Hinrichsön och Kammereraren Haurell, hwarwid mig blifwit tillåtit både at mig öfwer Sæboms sidst ingisne document yttra och at til mitt försvar och vidare uplysning i saken göra berörde wittnen nödige frågor, men jag, som den gången ej någon affägelse af vidare såls andragande förnyadt, ej hade anledning at wara betänkt på wittnens infallande å min sida, innan ester feriernes slut Collegii och Förmyndare = Kammarens wanliga session den 20 Februarii börjades och således icke ens kunnat mistånkas, at hafwa til hinder i saken upfåteligen dröjt med minne bewis, som dock endast med laga plikt men ej med förlust af all rätt at sig med wittnen wärja, kunde umgås.

Nu, som ändamålet af all Råttegång och Domare = Ambetes utöfning, åtminstone i Sverige, är at så sanningen i dagshuset och utdela rättvisa Parterne emellan, men ej at ester blotta formaliteter skilja tråtan så godt man kan, samt i följe deraf en Part, aldraminst en Swarande, hwilken så i Skriftoexling, som wittnens framskaffande, bör wara den sidsta, ej kan och bör betagas at framdraga sine sål, så länge Dom icke fallit eller Domaren förelagt Parterne ultimat termin eller han åtminstone, sedan sidstnämde wittnesmål och conference skedd, gjordt något sluteligit påstående, hwilket alt i detta mål å min sida icke föregådt, men billigheten aldraminst medgifwer, at den Swarande i denne delen skall njuta mindre förmön än den kårande, som i detta mål på öfwan anförde sätt håndt; Så lærer Högådle Rådhus = Råttent högrättwisligen finna, at Adle Collegii och Förmyndare = Kammarens försarande i denne del

innehåller et sådant fel, at Utslaget endast förthy borde påswas och ogillas, der huswudsaken ej kunde til hela sin widd af Högädle Rådhus-Rätten på en gång cognosceras, och således hwad i denne omständigheten är felat, rättas och fyllas genom de af mig åstundade wittnens afhörande inför denne Högädle Rätt, i fall Högädle Rådhus-Rätten icke pröfwar at werkan af Kärandens wittnens utsagor, på de grunder jag anfördt och widare får tillägga, ändå förfaller, eller jag efter erhållen del af Wederparternes förklaring på desse mine beswär, sielf finner nödigt at derom anhålla.

Hwad sielfwa huswudsaken angår, si har Adle Collegium och Förmyndare-Kammaren 1:o förklarad Lärstestråmaren Hinrich Hinrichson för et ofskickligt och jäsfaktigt wittne, i anseende til sådane omständigheter som de å Kärandens sida til bestyrkande af des klander åberopa de wittnen berättadt.

2:o Ansedt sedermera afledne Cancellisten Nils Kyllenii å Testaments-Skriften, såsom wittne tecknade underskrift för intet gällande.

3:o Wål pröfswadt Comminister Magister Nils Olins wara et ofjäsfaktigt wittne, men at des wittnesmål likwål wore förswagadt genom Kammereraren Haurells berättelse om något Testatoris egit utlåtande, som Testamentets bestånd rörde, och sidst

4:o Hela Testamentet til sit bestånd, kraft och werkan ogilladt såsom allenast genom et jäsflost wittne neml. bemålte Comminister bestyrkt.

Då jag nu i samma ordning bör i ödmjukhet yttra mig öfwer hwarje af desse Domslut, får jag

1:o I anseende til första omständigheten, Lärstestråmaren Hinrichsons förklarade jäsfaktighet, först åberopa och förnya, hwad jag i början af desse beswär anfördt, angående det, at wederparterne genom deras stämning eller Libell icke på något sätt derå läradt, at icke Testamentet wore med tillräckelige och Laggiltige wittnen bestyrkt eller at någondera af Testaments-wittnen jäsfaktig wore, utan fast mera genom gjord Annmärkning wid bägges utsagor, årkändt dem för sådane som Lagligen witna kunde; ty ehuruwål det mig ej är obekant, at sedan wittnen för ålder, sjukdom, bortreso eller annat fall blifwit hörde, innan Rättegång börjad warit, står det likwål den, som wittnesmålet rörer, fritt, at, då twist upkommer, sine jäf och påminnelser emot samma wittnen och deras utsagu förete: Dock sedan i Testaments-mål wederbörande Arfwingar sådt kundskap, så wål om de personer, hwilla såsom wittnen Testamen-

tet underteknad, som ock hwad de om förloppet dermed hade at wittna:
 Och de sedan hast år och dag tid, at betänka sig på de skäl och grun-
 der, hwarpå de kunde finna sig besogade, at Testamentet klandra;
 så hade det så mycket mera ålegat dem at uti den skrift, hwarmed de
 deras klander incaminerade, tydeligen och styckewis utföra alla de om-
 ständigheter, som de angående samnra Testamente så til des warelse
 som innehåll wille åtala och i följe deraf åswen derå kåra, at i Testa-
 mentets bestyrkande med ojäsfaktige wittnen bruste, som Testaments-
 klander är bundit wid fatalier och hwad dessförinnan icke anmåles och
 åtalas, sedan ej kan antagas: hålft Carl Sæbom och Olof Borg som i
 saken å samtelige Arswingarnes wågnar kåradt, redan wid Olins och
 Hinrichscons edeliga afhörande den 1 Martii 1770 enligt Protocol-
 let Lit. D. tydeligen och owillkorligen förklaradt, at wid efterfrågan skäl
 til jås emot Olin och Hinrichscons ej stod at utrånas, och således, då
 deras i så måtto erkände ojäswighet, ej genom Inlagan til Testamen-
 tets klandrande, bliswit widrördt eller bestridt, Arswingarne derigenom
 deras förra affägelse af jås stadfast, och låtit bemålte wittmens edeliga hö-
 rande winna laga kraft.

För det andra förefommer härwid den märkelige omständighet, at
 då Adle Collegium och Förmyndare: Kammaren af de å Kårande si-
 dan framhade wittnens utsagor sökt anledning til jås emot det ena les-
 wande Testaments-wittnet Hinrichscons och derigenom underkastadt
 Testamentet den ofullkomlighet at endast wara styrckt med et wittne,
 som efter Lag ej gäller för fullt bewis; har Högrådade Domstolen sielf
 inslupit uti samnra fel, som det Testamentet tillagt, nemligen at anse
 det för bewist, som ej med tvenne utan allenast med et wittne were
 styrckt, emedan alla Kårandens wittnen warit Testes singulares, som
 icke på en gång, utan hwar för sig ensamdt hördt hwad de berättadt,
 och hwarutinman sådane enkla wittnen så mycket medföra någon den rin-
 gaste werkan, som der deras utsagor skulle innehålla något lasteligt emot
 det wittne, som jäswas will, och hwilken icke lämpeligen kan med wår-
 jemåls-Ed i thy fall beswåras, sådant bör Lagligen bewisas af den,
 som honom det tillägger, men ej med selffins Ed kunna besåstas.

Jag medgifsower wål, at då wittnen ej på en gång, utan hwar för
 sig på olika tid och ställe något hördt och sedt, eger Domaren utleta,
 hwaruti de sammanstamma, och sedan pröfwa hwad witts: ord dem til-
 läggas må; men för det första bör då finnas en verkelig sammanstäm-
 melse,

melse, som icke består i ord utan i sakens sammanhang, at deraf ljustigen slutas kan, at med saken så och ej annorlunda kunnat tilgå, och sedan får profswandet af deras wittsord ej sträckas utöfwer de gränstor, som Ra-gen i allmänhet anstakar, neml. at ej annat än tu wittnen utgöra fullt be-wis, så at om och 100:de restes singulares gästvos, deras berättelse dock samfaldt ändå högst komma under namn af liknelser och sannolika omständigheter; men då de enkannerligen omröra sådant, som förefallit emellan 4 ögon, kan adraminst deraf dragas något bewis, emedan så-dant är af lika egenskap med enskytte Bref, som ingen må til Rättegång misförka.

Det är långt ifrån, at emellan kårande wittnens utgör för den del som Hindrichsön rör, finnes någon sådan öfwerensstämmelse, at deraf någon rimlig följd dragas kan: ty deraf at Pehr Holmberg berättadt det Hindrichsön akt ifrån 1765 om ej längre tillbaka på sår-skildt sätt wissat sig om derom, at Sæbom måtte gjöra Testamente, följer aldeles icke, at Hindrichsön på et lika sätt werkat wid uprät-tandet och underskrifswandet af det Testamente, som Sæbom sedermera 2½ år derefter werkeligen gjordt, och för Sven Holmberg tilstådt redan wara gjordt, och altså emellan det, som desse 2:ne wittnen omtaladt, är så ansenlig skilnad både i tiden och händelserne, at dess emellan en wäsendtelig ändring så i Sæboms tankar som Hindrichsöns åtgjörd kunnat ske, så at ej mindre Sæbom kunnat utan affeende på annars råd af fri wilja, wälbetänckt mod, öfwerlygelig nytta och andra grun-dade orsaker hafwa fattadt och wärkstaldt et beslut hwartil han 2½ år förut warit obenågen, än Hindrichsön derwid wara et lika så öfkyldigt som inactigt witne: Hwaraf följer, at om wederspelat skal emot nå-gondera ådagaläggas, fordras dertill fulla bewis af sådane wittnen, som wid sjelfwa Testaments-förrättningen när warit, och då sunnit, at Sæ-bom af Hindrichsön warit satt utom tilstånd at följa sin fria wilja, men at dertill icke gör det ringaste, mindre tilfyllest, om den ena eller andra för eller efter Testaments-förrättningen något tilgjordt eller sig utlåtit, som kunnat hafwa sådane orsaker hwilka ej wid Testaments-förrättningen egde rum, då Sæbom med sin Hustru war ensam och sig sjelf lemnad i de personers sällskap, til hwilka han sig kunde förtro och ej behöfde sin mening förstålla.

Likaledes kan någon sammanstämmelse ej anses wara emellan Cam-mererarens Haurels och Höfaren Borgs witnessmål, så wida det ena en-

daft angår hwad han i Septemb. Månad 1769 af annan neml. Sæbom sjelf hörde berättas om Hindrichssons bidragande til Testamente, hwilket emot Hindrichsson ej någon twifwelsmåls egenfkap hafwa kan, men den andra omtaladt Hindrichssons ett eller tu år förut til witnet omedelbart gjorde anmodan.

Och ehuru både Borg och Sven Holmberg förmådde sig i lika åmne fast på olika tid hafwa af Hindrichsson varit ombudne, dock sonda bägge i anledning deraf werkeligen sökt förmå Sæbom til Testamentes görande; Så i sak en sådan åtgård kan efter Adle Collegii och Förmyndare-Kammarens tanka medföra jäs emot Hindrichsson, hade lika ordsak och skäl åfwen borde lämpas och gålla til benzte Borgs och Sven Holmbergs utstångande från wittnesmål i den sak som rörde det Testamente, hwartil de sökt honom förmå, och således af desse på sådan grund jäs wige Personers hörande intet bewis emot Hindrichsson kunde ledas.

Åf hwad således anförde är, läser nogsamf finnes det Adle Collegium på aldeles ofullkomliga och med Lag icke instämmande grunder wråkt Hindrichssons wittnesmål, hållt om det och varit, samt och Lagligen bewist, at Hindrichsson både sjelf sökt Sæbom til Testamente förmå och åfwen ombudte andra dertil at bidraga; så igenfinnes dock ibland de jäs emot wittne, som Lagen upräknar, icke något, som förklarar et sådant bemödande för wåldughet at kunna bestyrka et efteråt fölgdt bifall eller beslut: så wida hwarken gjerningen hwartil råd och tilstyrkande bliswit gifwit, varit brottelig, at rådgiswaren således gjordt sig i brottet delaktig, ej eller den, som sökt til denne i sig sjelf löflige gjerning förmå, dertil bewisligen brukat wåld eller list då bifall och beslutet fölgde och han derigenom gjordt sin åtgård brottelig, utan rådgisgifwande til et Testamente, är lika så löfligt och oförwiteligt som at göra et Testamente, då det af mogende man göres, hwarföre et sådant bidragande, så mycket mindre kan läggas Hindrichsson til last, så at han derigenom skulle förlora den exiltimation, som på et obindradt bewittnande af hwad han såsom tillkallade wittne underteknadt beror, som han af detta Testamentes innehåll hwarken nytto eller skada hafwa kunnat, ej eller någon mera oruhet för den ena eller andra sidan kunna wårka något obilligt rådgiswande til entheras försång, så wida Testamentet varit reciproqu, och för bägge sidor eller Contrahenter ledande til lika och enahanda förmon, hwars åmjutande ankom på

den

den enas eller andras tidigare eller senare fränsälle, som stod i den Högs-
stas hand, men Hindrichs-son hwarken kunnat förefe, mindre påskynda
eller förlänga, och aldraminst hafwa någon båtnad, hwilkendera den an-
dra öfwerlefde.

2:do At Adle Collegium och Förmyndare = Kammaren ej trodt
sig kunna göra något affeende på efteråt afledne Cancellisten Kyllenil
såsom tillfallat wittne å Testamentet teknade underskrift, såsom icke E-
deligen bestyrkt, torde wäl icke för mig medföra någon saknad, så wida
jag uppå de redan andragne grunder förmodar, at Lärostråmaren Hin-
drichs-son ej mindre än Comministern Olin finnas ojäfaktige och så-
ledes deras sammanstående Edeliga utfago blir för fullt bewis gällan-
de. Men på det jag ej må ur akt låta något, som kan tjena til ökande
och uplysning af mitt försvar emot de emot Testamentets bestånd gjor-
de inkast, kan jag ej förbigå, at äfwen anmärka, huru litet Adle Col-
legii och Förmyndare = Kammarens ondsöme lærer kunna förenas med
den billighet, hwarifrån Lagens rätta förstånd aldrig afwiker ej eller en
Domare i Lagens tillämpning tråda bör.

Det är wäl icke utan, at då i brist af egenhändig bewis, någon
åberopar sig andras skriftelige wittnesbörder om den sak, hwarom twistas,
eller kätas, böra de med Ed besannas, om de skola något gälla och Weder-
parten det åskar.

Detta blir wäl ock til så mycket mera säkerhet gemensligen äfwen
med Testaments wittnen i akttagit, så wida de efter Testators död
äro i lifwet, såsom jämwäl i denne sak skedt, hwilket ock i synnerhet då
är oundwifeligt, när Testator icke gjordt sitt Testamente skrifteligt
och det egenhändigt underteknadt, eller ock någon närmare uplysning, än
hwad deras underskrift påskyttar, tarwas. Men då et skrifteligt Testa-
mente existerar, som den döde onskeligen med egen hand undertek-
nadt; så torde Testaments wittnens Edgång i sig sjelf mera wara en
formalitet än någon nödwändighet; ty som Lagen i anledning af for-
na tiders misbruk med sådane, som legat på sotesängen, kräfwet at til
undandrödjande af mistänka, om Testamentet är gjordt med fri wilja
och fullt förstånd, zine trowärdige Män skola det såsom wittnen under-
tefna, och söhjakteligen wittnen ej i annan affigt kunna et Testamente
underskrifwa, än at dermed ställa Testatoris i anseende til sin wiljas
och förnu tets bruk okränkta tillstånd utom alt twiswelsmåls, samt således
af trowärdige, det är för redlighet och estertänka kände Män en sådan
andert-

underskrift ej kan ske, med mindre de icke finna Testator i den ställning, til hwars bestyrkande de kallas och behöfwas; så synes Lagens ändamål och mening wara uppfylt, när trowärdige Måns underskrifter såsom wittnen å et Testamente igenfinnes, samt med det i Lagen åskade wittnande af trowärdige Mån en sådan underskrift förstås och påskyttas, ehwad desse Personer Testator öfwerlefwat eller icke, och antingen meningen, som deras underskrift föregår, är mer eller mindre omständeligen utförd.

Det är ej blott Testamenten utan ock flere skriftelige afhandlingar, som jämte utgifwaren böra med 2:ne Måns wittnes underskrifter wara försedde, såsom Köpe = Bytes = och Gåsw = Bref, Aktenskaps förord, med mera, af hwilka i synnerhet de först = och sistnämde, neml. Testamenter och pacta antenuptialia, ej lämpeligen kunna upwisas, förr än endera Contrahenten afstider, och således ej eller wittnen kunna dessförinnan Edeligen höras: hwarigenom sådane Documenter ofta ej kunna komma at upwisas, förr än efter lång tid, innom hwilken en, 2:ne, ja om de ock warit 10 wittnen, kunnat gådt utur tiden, och jämwal sådane omständigheter inträffa, hwarigenom Testator antingen om wittnens död är okunnog, eller sjelf är utur stånd, at Testamentet förnya, hwilket med Aktenskaps förord icke ens tillåtit eller gjodeligt är.

Det wisar sig nog häraf hwad estertänkelig påfölgd det skulle medföra, om det skulle för en grund = regel antagas, at afstidit wittnes namns underteknande under sådane afhandlingar, i brist af möjelig Edgång, skulle blifwa intet gällande, hwarigenom en hwar skulle ställas i osäkerhet om egen och Förfäders wälfångne egendom, som de förre Egare eller deras Arfwingar kunde i brist af lefwande wittnen och deras Edeliga hörande, anse såsom hwarken köpt eller betaldt och således såsom ofång återtaga.

At en sådan tanka om döde måns förlorade wittsord ej kan förenas med Lagens mening, som i gemen aldrig fordrar omöjeligheter, såsom at en död man skulle något beediga, kan deras äfwen slutas, at ehuru til fordringars bestyrkande, som ankomma på räkning, fordras, at Handels = Boken skal beedigas, sådant dock icke hindrar, at ju Handels = Boken bibehåller sitt wittsord, då den ej af annan grund göres mistänkelig, ånskont ock den, sohr Boken hållit eller hålla låtit, imedertid afstidit: Och när man besinnar, at om någor, hwilken såsom trowärdig man någon afhandling underskrifwit, skulle efteråt förfalla i något fel eller tilstånd, som hindrade honom från Edgång, sådant ej skäligen kunde uphåjwa den trowär-

wärdighet des underskrift ägde, den tiden afhandlingen gjordes; så synes följa, at dödsfall, som är den oförwiteligaste ändring, än mindre kan borttaga den werkan af den trovärdighet, han i hela sin lifstid oförändradt bibehållit och med sin död beseglat, hwilket alt inträffar på Cancellisten Kyllenius, som varit en Högaftad Rådhus=Rättens Betjent i en sådan syftla, som bordt ställa des ärlighet utöfwer alt twifvelsmål, hålft den lösa anmärkning, at Kyllenius utan Sæboms Fullmakt hos Högaðle Rådhus=Rätten upwist och låtit försegla det nu klandrade Testamentet, så mycket mindre kan gifwa anledning at tillägga honom någon wäldughet eller minska des trovärdighet, som det på intet sätt blifwit bewist, at han Testamentet olagligen i händer fådt, mindre at han dermed något misbruk föröfswadt, utan fast mera af Haurells wittnesmål inhämtar at det skedt med Sæboms wetskap, fast han då antingen icke påmint sig eller ej welat för Brodern låta förstå annat, än at det blifwit hos Rådhus=Rätten qwarlemnadt: hwartil kommer, at ehwad Kyllenius på Sæboms eller des Hustrus åstundan detta gjordt, han dermed åfwen så litet skadadt den ena eller andra, som der han et sådant öfwerflödiga försigtighets steg aldeles utur alt låtit, men han til wärkställande detas ingen Fullmakt kunnat tarfwa, så wida det enda förbehåll Lagen wid Skrifsters och Handlingars inslämnade til Domaren gör, är at det ej må ske af Drängar och otjenlige personer. Och för öfrigt hafwa Wederparterne uti deras första Inlaga ej i grund af Kyllenius underskrifts kraftlöshet något klander anfördt, utan således genom sitt stillatigande des wittsord årkändt, så wida de ej kunde på annat sätt wisa, at han och de öfrige wittnen sig uti sin tanke om Sæboms förnögenhet til sitt förnusts bruk mistagit.

3:o Så litet Adle Collegium och Förmyndare=Kammaren kunnat igenfinna någon Laglig anledning, at förklara Comministern Magister Olin för jäsfaktig; Så litet begriper jag huru det rimligen kunnat anföras, at et sådant jäsföst wittnes utsago kunnat wara föröfswadt genom andra wittnens berättelser, som ej varit tilstådes eller wetat om förloppet wid sjelfwa Testaments-förrättningen, hwarom ock ej annat Olin wittnadt, och hwartil han aldeles icke tarfswadt någon föregången bekantskap med Sæbom, mindre någon underrättelse om hans (som det heter) allmänt bekanta oordendteliga lefnadsfatt, hwilket omdöme, då det kommer ur en Parts mun, är en straffbar smädelse, men då det i en Domares Namn uti et Lag=formligt Utslag inslyter, torde wara et så uppenbart som öf-

för-

föreläteligt missbruk af Ämbetet och thy ärföljande förtroende hos det Allmänna, hvarsöre och som döds Mäns heder så mycket mera bör lemnas okränkth, som han sig sjelf ej wärja och uprättelse söka, samt dermed den å honom satte släkt afplana kan, men en sådan förklenlig tillwittelse å dess döda mull är ledande til en oskyldigs förfång, som Gud och Lagen förr gjort til et med den Afledna, och hvars deraf både rörde anseende och verkade skada jag genom enahanda dubbel förbindelse mig tilägnat; Så kan jag ej undgå, at i ödmjukhet anhålllo, det Högädle Rådhus-Rätten ej allenast täcktes söga den enstalt, hwarigenom et sådant Adle Collegii och Förmyndare-Kammarens ofog, blottadt både på bewis och sjelfwa wedersparternes tilbud at i bewis leda, måtte dem under ögonen ställas och Lagligen bestras, utan ock at Högädle Rådhus-Rätten täcktes i rättwisi bepröfwande taga, om icke Adle Justitiæ-Collegii och Förmyndare-Kammarens Ledamöter, som i beslutet sammanstämt genom et så estertänkeligt prejuge utmärkt sig vara wälduge och på et sådant sit godtycke mer än på Lag sit Domslut grundadt, hålft det ej af annat än et sådant förut fattadt obehörigt begrep eller fördom om Sæboms lefnadsart kan hafwa härslutit, at den uttolkning blifwit gjord å Haurels och Sven Holmbergs berättelser om Sæboms lösa ord, at hafwa warit narrad til et friwilligt Testamente och at hafwa det samma ehuru til egen förmån inrättadt welat återkalla, at sådant skulle anses för Sæboms wäreliga och alswarliga mening och icke för et blott skämt eller en nyttjad undanslyckt för obehörige Personers nyfikenhet och plågsamma slågtingars knot, emedan något annat deraf ej kan eller bör slutas, med mindre man ej tager för afgjort, at Sæbom både då han Testamentet gjorde, och då han sig om misnöje och ändring deraf sig yttrade, warit genom oordentelig lefnads-diaet utom stånd at tänka hwad han gjorde och gjöra borde om i synnerhet, som i fall det senare warit dess alswarlige beslut och yttersta wilja, han det i twänne Mäns witnen borde förklara, och dem uttryckeligen anmoda at lägga sådant på minne samt wara redo at det Lagligen bewitna, ty ehuru det är obetagit, at sedan man Testamente gjordt, det samma ändra och uphäfwa, bör dock et sådant ryggande och återkallande skje med alla de Laglige actus och formaliteter i anseende til fulltygandet af sundt förnuft och fri wilja, som til et ordenteligt Testamente efter Lag fordras; Men Sæbom sådant icke gjordt, utan ehuru han, sedan sådane ord i Haurels närvaro sältes, leswat öfwer fyra Månader, dock på intet sätt skridit til något wer-

keligt, Sagligt och gällande steg af nytt och annat Testamentes författande eller det förras dödade och till inter görande, utan så mycket tydeligare utmärkt, at detta blott varit en förewändning at tillfrids-ställa den närvarande Brodern Carl Sæbom och undgå oro af de öfrige Slägtningars knot hwilket af Hindrichsfons utsago wid konferencen den 21 Jan. sistledne Lit. E. uplyses, som der hans mening varit, at icke dess Hustru, i händelse af dess tidigare död, skulle wid hela Egendomen efter Testamentet bibehållas, utan Carl Sæbom taga arf, det varit olämpligt, at för en fordran hos Carl Sæbom taga dess Revers och öfwerhyran för Gården i Torshälla med honom uprätta formeligt Contract, ehuru Summorne tilhopa varit af långt mindre belopp än honom genom Arf kunde tilfalla.

När härjemte besinnas, at detta ej war et ensidigt utan et reciproque Testamente emellan Man och Hustru, slystande på lika och enahanda förmon för den bägge, och således tillika innefattande et mutuelt Contract, som icke utan bägge Contrahenternes wetskap och wilja kan ryggas, men hwarken wid samtaler med Sven Holmberg eller utlåtelser til Haurell dess Hustru närvarande varit och då eller eljest dersom kunskap fått och sit samtycke gifwit; så synes klarligen med huru litesimlighet et omtalat men aldrig wärlständt upsat til et slikt Testamentes återtagande kan antingen ega någon werkan och witsord eller förenas med den goda tro och inbördes wälwilja som äkta makar emellan bör hållas om och ej genom Domares utslag gifwas efterdöme til afsteg derutinnan, då det är uppenbart, at Sæbom, i fall et sådant ensidigt åtrande funnat ega rum, varit i stånd at tilliika sig förmonen af Hustruns hela Gifstorätt efter Testamentet, om hon afstidit, i det stället hon oröstande varit stängd ifrån en sig genom samma Testamente betingad enahanda rättighet til Mannens Gifstorätt, i händelse af dess tidigare död, samt derigenom Hustruns Arfwingar varit blottstälde för en förlust, som Mannens slägt i lika fall ej åkwentyradt, hwilket således varit en orederlighet hos Sæbom, som bewisas och ej gifwas bör, men aldeles icke instämmer med den synnerliga wälwilja och ömhet Sæbom i all sin tid och intil dess sista dagar emot sin Waka oförändradt utmärkt och förklaradt, samt hon i lika mohn af honom förskylladt, hwarom de af mig til witne åberopade men ej admitterade Comministern Årewördige och Höglärde Magister Daniel Bexell och Hof-Chirurgi Barloths närlagde skriftliga witnessbörd Lit. F & G förmåla.

4:0 Ut nu således det åtalade Testamentets bestånd ej beror blott på en mans witnessmål, utan fullteligen är bestyrkt, det lärer genom hwad här förut är anfördt wara både tydeligen och tillräckeligen bewist, i det at utom det Kåranderne ej allenast Testamentets warelse och riktiga underskrift erkländt, utan ock så wäl wid Testaments witnessens hörande som i genom sin Inlaga til Klardrets instämmande obestridd, men lika så litet någon anledning til jäs emot Comministern Olin funnits, äfwen så litet hafwa de til Lärstkrämaren Hindrichssons jäswande nyttjade omständigheter warit med 2:ne åshna witnessen bestyrckte eller innesattadt något sådant som honom Lagligen från witnessmål stänga borde, utan ej mindre hans Edeliga utfago än afledne Cancellisten Kyllenii underskrift i Testamentet witnessord lemnas bör, så at detta Testamentets bestånd är med 3:ne trovärdige Mäns witness bewaradt, och då Kåranden ej gittadt wisa, at det på den i deras första Inlaga instämde och åtalade grund af någon Testatoris sinnes swaghet bör förfalla, det samma är i alla måttou oryggeligt och laga kraft wunnit, hwarwid jag altså i ödmjukhet anhåller at blifwa bibehållen och således Adle Collegii och Förmyndare-Kammarens Utslag för ogildt förklarar.

Uf de utlöste Voterings-Protoecoll, har jag wäl förmärkt, at de Herrar Ledamöter, hwilka sine Vota utarbetadt, och hwarpå Domslutet sig grundadt, deruti nyttjade sådane skäl och utlåtelse, som wid närmare granskning kunde gifwa anledning til nog tveetydiga tankar och ibland annat i anseende til inblandadt främmande språk finnas mindre lämpelige: Men då jag redan måst wara nog widlöftig, afhåller jag mig nu så mycket mer at utbreda mig i några reflexioner deröfwer, som när jag efter tryckningen framdeles får Voterings-Protocollet förete, tilfälle gifwes at tillägga, hwad jag af wedersparternes förklaring kan finna til närmare öfwertygelse tjenligt.

Under förbehåll af Rättegångs-kostnads ersättning efter den förteckning, som innan Sakens slut ingifwas skal, framhårbär med fullkomlig wördnad

Högädle Rådhus, Rättens

Ödmjukaste Tjenare
Anders Gladhem.

SEDESKEDEN,

Tryckt hos PETER HESSELBERG 1772.